

บทที่ 3

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายต่างประเทศ

ความปลอดภัยในร่างกายบุคคลนั้น เป็นคุณธรรมทางกฎหมาย¹ ประการหนึ่งที่ได้รับการรับรองในกฎหมายอาญา แต่การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในร่างกายดังกล่าวก็ต้องกำหนดกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน มิฉะนั้นอาจส่งผลในทางที่เป็นโทษต่อบุคคลผู้อยู่ภายใต้กฎหมายนั้น ซึ่งหลักประกันที่สำคัญประการหนึ่งในเรื่องนี้คือ ความชัดเจนแน่นอนของถ้อยคำในบทกฎหมายดังที่กล่าวมาแล้ว

ในบทที่ 2 ด้วยเหตุนี้เทคนิคในการร่างกฎหมายให้มีความชัดเจนที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ย่อมเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยเสริมสร้างหลักประกันในการใช้กฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดต่อร่างกายดังกล่าวในการศึกษาถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อประกอบการวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย จึงอาจยังประโยชน์ในด้านความรู้ความเข้าใจ และอาจก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดต่อร่างกายนี้

เนื่องจากในปัจจุบัน ระบบกฎหมายที่ใช้ในนานาประเทศอาจแบ่งแยกได้เป็นหลายระบบแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในที่นี้จึงได้แบ่งกลุ่มประเทศที่จะทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มตามระบบกฎหมายที่สำคัญ 2 ระบบ คือแบ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil law)

¹คุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) เป็นสภาวะความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฐานความผิดมุ่งที่จะคุ้มครอง

โปรดดู คณิต ณ นคร, "คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา" วารสารอัยการ

3.1 ประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์

กลุ่มประเทศคอมมอนลอว์ที่จะทำการศึกษาในที่นี้ จะศึกษาจากกฎหมายของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งใช้กฎหมายอันมีที่มาจากคอมมอนลอว์ของอังกฤษ (โดยบางประเทศอาจมิได้รับเอาคอมมอนลอว์มาใช้โดยตรงทั้งระบบ หากแต่ได้ปรับปรุงแก้ไขขึ้นใหม่ เช่น กฎหมายแองโกล - อเมริกัน (Anglo - American) เป็นต้น) ระบบคอมมอนลอว์มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากระบบกฎหมายอื่น กล่าวคือ กฎหมายที่ใช้ในระบบนี้ ได้เกิดจากการบัญญัติขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร หากแต่เกิดจากจารีตประเพณี (Custom) หลักแห่งความยุติธรรม (Equity) ตลอดจนบรรทัดฐานจากคำพิพากษาของศาล (Doctrine of Precedent)² อันเป็นที่ยอมรับสืบต่อกันมาจนกลายเป็น "คอมมอนลอว์" (Common Law) ซึ่งหมายถึงกฎหมายสามัญ อันใช้ตลอดทั่วราชอาณาจักร³ หรือที่เรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณี แม้ต่อมาในระบบคอมมอนลอว์ จะได้มีการวิวัฒนาการโดยมีการออกกฎหมายลายลักษณ์อักษรบางลักษณะเพื่อเสริมคอมมอนลอว์เดิม แต่ก็ตามที่จะได้ศึกษาถึงกฎหมายอาญาในระบบคอมมอนลอว์นี้ว่า มีแนวความคิดอันเป็นลักษณะเฉพาะในการแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกายอย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำในการบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ ด้วย

3.1.1 ลักษณะความผิดต่อร่างกาย

ความผิดต่อร่างกายตามแนวความคิดระบบคอมมอนลอว์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Assault และ Battery ความผิดทั้ง 2 ประเภทนี้จัดเป็นความผิดชั้นมิชฌิโท

² ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ระบบกฎหมายอังกฤษ, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529, หน้า 4-9 และหน้า 50.

³ วิษณุ เครืองาม, ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ, เอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528, หน้า 49-50 และหน้า 277-278.

(Misdemeanors) เหมือนกัน⁴ แต่แยกกันเป็นคนละฐานความผิดและมีความใกล้เคียงกันมาก

คำว่า Assault นั้น มาจากคำภาษาลาติน คือ Ad + Saltare ซึ่งในความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไปหมายถึง การทำร้ายร่างกาย⁵ แต่ในความหมายเฉพาะแล้ว Assault หมายถึง การชกจะใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องมีการทำร้ายจริง ๆ หรือการสัมผัสถูกต้องเนื้อตัวร่างกายแต่อย่างใด แต่การชกชกต้องถึงขนาดที่ทำให้ผู้ถูกชกชกเกิดความหวาดกลัวว่า จะมีการใช้กำลังทำร้ายในทันทีทันใดนั้น

ส่วนความผิดที่เรียกว่า Battery นั้น ใช้กับกรณีที่มีการใช้กำลังทำร้ายจริง ๆ โดยผู้ถูกทำร้ายไม่จำเป็นต้องรู้ตัวหรือเกิดความหวาดกลัวจากการชกชกนั้นก่อน ดังนั้น ในการกระทำผิด Battery จึงอาจจะประกอบด้วยความผิด Assault หรือไม่ได้

⁴Wayne R. La Fave and Rustin W. Scott, Handbook on Criminal Law (Minnesota : West Publishing Co., 1972), p.602.

ทางคอมมอนลอว์ได้แบ่งความผิดตามลักษณะของความผิด โดยแบ่งเป็นความผิดฐานทรยศต่อชาติ (Treason) ความผิดออกจกรรจ์ (Felony) และความผิดมีชยโทษ (Misdemeanors) การแบ่งดังกล่าวเคยมีความสำคัญมากในอดีต แต่หลังจากที่มีการประกาศใช้ Criminal Law Act 1967 แล้ว การแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวแทบจะถูกยกเลิกไปโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การแบ่งแยกประเภทโดยอาศัยลักษณะความผิดในปัจจุบัน จึงแบ่งได้เป็นความผิดตามคอมมอนลอว์ (Common Law) และความผิดตามตัวบทกฎหมาย (Statutory Offence) แต่แม้กระนั้นก็ตามความผิดตามคอมมอนลอว์ก็แทบจะหมดสิ้นไปแล้ว ด้วยรัฐสภาได้พยายามออกกฎหมายรวมเอาความผิดตามคอมมอนลอว์เดิมไปไว้ในตัวบทจนแทบหมดสิ้น

รายละเอียดโปรดดู แสง บุญเฉลิมวิภาส, ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา (วิทยานรินทร์ ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 31.

⁵Glanville Williams, Textbook of Criminal Law (London : Stewens & Sons Limited, 1978), p.135.

⁶Halsbury's Law of England. Vol.11 (London : Butterworth & Co., Ltd., 1976), pp. 643-644.

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ คำว่า Assault ได้ถูกใช้ในความหมายที่รวมถึงความผิด Battery ด้วย หรืออีกนัยหนึ่งคือ คำว่า Assault ในความหมายใหม่นี้ อาจแบ่งแยกออกได้เป็น ความผิด Assault ตามความหมายเดิมอย่างหนึ่ง และความผิด Battery อีกอย่างหนึ่งด้วย โดยมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังจะศึกษาได้จากแนวความคิดทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ดังต่อไปนี้

3.1.2 ประเทศอังกฤษ

ก. การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

ตามแนวความคิดทางกฎหมายของอังกฤษ ได้แบ่งความผิด Assault ในความหมายใหม่เป็น 2 ประเภท คือ Psychic Assault และ Physical Assault⁷

Psychic Assault

Psychic Assault คือ การขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้าย โดยมีข้อด้วยกฎหมายในทันทีทันใดนั้น ซึ่งอาจกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาทก็ได้ Psychic Assault จึงเป็นความผิด Assault ในความหมายเดิมนั่นเอง

การข่มขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายนั้นอาจทำได้ทั้งโดยการกระทำและคำพูด โดยไม่จำเป็นต้องมีการทำร้ายเกิดขึ้นจริง ๆ แต่การกระทำหรือคำพูดนั้นจะต้องกระทำหรือพูดในเวลาหรือสภาวะที่ผู้ถูกขู่ถึง การขู่เช่นนั้น และเชื่อว่าเขาจะถูกทำร้ายในทันทีทันใดนั้นจึงเกิดความหวาดกลัว ตัวอย่างเช่น กรณีที่ ก. จะเข้าไปทำร้าย ข. ทางด้านหลังหรือในขณะที่ ข. นอนหลับสนิท หรือกรณีที่ ข. เป็นเด็กที่ยังไม่อาจเข้าใจหรือรู้สึกตกใจกับการขู่เช่นนั้น กรณีเหล่านี้ไม่เป็น Psychic Assault แต่กรณีที่ ก. ยกปืนขึ้นเล็งจะยิง ข. ไม่ว่าปืนนั้นจะบรรจุกระสุนหรือไม่ ถ้า ข. เชื่อว่าเป็นบรรจุกระสุนและเกิดความหวาดกลัวว่า ก. จะยิงตนจริง ๆ ก็ถือเป็น Psychic Assault แล้ว แต่ถ้า ข.

⁷Williams, Textbook of Criminal Law, pp.135-138.

ไม่ตกใจกลัวเพราะรู้ว่า เป็นไม่ได้บรรลุกระสุน หรือไม่เชื่อว่า ก. จะยิงตนจริง ๆ กรณีนี้จะไม่ใช่
เป็น Psychic Assault แต่อย่างใด

นอกจากนี้แล้ว ในการชู้ว่าจะใช้กำลังทำร้าย ผู้ชู้จะต้องอยู่ในระยะที่ทำให้ผู้ชู้เชื่อ
ว่าเขาจะสามารถทำร้ายได้ถึงด้วย เช่น กรณีที่ ก. ยกกำปั้นชู้จะชก ข. แต่ ข. อยู่ภายใน
รถยนต์ซึ่งล็อกประตูและปิดกระจกอย่างปลอดภัยแล้ว ซึ่ง ข. ก็รู้ว่า ก. ไม่สามารถชก ข. ได้ ก็
จะไม่เป็น Psychic Assault เช่นเดียวกับการชู้ว่าจะทำร้ายในอนาคตก็ไม่ถือเป็นความผิดนี้
แต่จะต้องเป็นการชู้ว่าจะทำร้ายในทันทีทันใดนี้⁸

ในการที่เป็นการใช้คำพูดข่มขู่ จะต้องพิจารณาด้วยว่าคำพูดนั้นถึงระดับที่จะถือเป็นความ
ผิดหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในคดี Byrne (1968) ชายคนหนึ่งใช้สื่อแจ็กเก็ตคลุมแขนเดินเข้าไป
ขู่พนักงานเก็บเงินว่า เขามีปืน ถ้าไม่ยอมให้เงิน เขาจะใช้ปืนยิง ศาลตัดสินว่า กรณีนี้ไม่เป็นความ
ผิด Assault⁹ ในคดี Light (1857) ชายคนหนึ่งถือเครื่องมือชุดดินขึ้นเหนือศีรษะของภรรยา
พร้อมกับบอกว่า ถ้าไม่ติดที่ว่ามตำรวจอยู่ข้างนอกแล้ว เขาจะผ่าศีรษะของเธอ แม้ว่าพฤติกรรม
ที่เขาแสดงออกจะเป็นการข่มขู่ที่มากเกินไป แต่คำพูดของเขาชี้ชัดว่าเขาไม่เจตนาที่จะทำร้ายในขณะนั้น
จึงทำให้ไม่เป็นความผิด อย่างไรก็ดี หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า พฤติกรรมของเขาทำให้ภรรยา
ตกใจจนไม่อาจรับฟังหรือเข้าใจคำพูดของเขา หรือแม้ว่าจะรับรู้ถึงคำพูดนั้น แต่หากการมุ่งร้ายที่
เขาแสดงออกทำให้ภรรยาคิดว่าเขาอาจจะเปลี่ยนความตั้งใจ กรณีเช่นนี้ในทฤษฎีการบางท่านได้ให้
ความเห็นว่าการข่มขู่ที่มุ่งร้ายนั้น ไม่น่าจะใช้ได้¹⁰

Psychic Assault กับความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย

คำอธิบายทางตำราสมัยเก่าถือว่า Psychic Assault รวมถึง การพยายามทำร้าย
ร่างกาย (Attempted Battery) ด้วย แต่ความคิดนี้ไม่ถูกต้องนัก เพราะ Psychic Assault

⁸J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law (London : Williams
Clowes & Sons Limited, 1978), pp. 351-352.

⁹Ibid., p. 351.

¹⁰Williams, Textbook of Criminal Law, p.139.

กับการพยายามทำร้ายร่างกายเป็นความผิดคนละฐานกัน ตัวอย่างเช่น ก. ชูจะทำร้าย ข. เขาจะมีความผิด Psychic Assault โดยไม่ผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย เพราะเขาเจตนาเพียงชูให้กลัว แต่ไม่มีเจตนาทำร้าย แต่ถ้า ก. พยายามจะตี ข. ทางด้านหลัง แต่ตีไม่ถูก ก. จะมีความผิดฐานพยายามทำร้าย แม้ว่า ข. จะไม่ได้หวาดกลัวหรือรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นก็ตาม

ปัญหาที่เกิดจากความใกล้เคียงกันของความผิดทั้งสองนี้ อาจเห็นได้จากคดีสมัยเก่าที่ตัดสินว่า การเลี้ยงปิ้งที่ไม่ได้บรรจุกระสุนไปยังผู้หนึ่ง ไม่เป็นความผิด Assault (ในความหมายเดิม) แม้ว่าผู้ที่ตกเป็นเป้ากระสุนนั้นจะคิดว่าปิ้งมีกระสุนก็ตาม แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การกระทำเช่นนี้ก็เป็นความผิด Assault (หรือ Psychic Assault ตามความหมายใหม่) เพราะเหตุผลที่ว่า ผู้กระทำผิดได้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในใจของผู้ถูกรกระทำแล้ว ส่วนเรื่องที่ว่า การกระทำจะสามารถบรรลุผลได้หรือไม่นั้น อาจจะจำเป็นต้องพิจารณาในความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย แต่ไม่จำเป็น สำหรับการช่มชู้ที่เป็นความผิด Psychic Assault¹¹

Physical Assault

Physical Assault หมายถึง การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือความผิด Battery นั่นเอง ตามแนวความคิดทางกฎหมายอังกฤษ ถือว่าความผิด Physical Assault นี้จำเป็นต้องมีการใช้กำลังทำร้าย ซึ่งอาจจะเป็นการใช้กำลังเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอแล้วที่จะถือว่าเป็นความผิด การทำร้ายโดยตีถูกเสื้อผ้าที่ผู้ถูกทำร้ายสวมใส่ เป็นเหตุเพียงให้เสื้อผ้าก็เป็นการผิดได้ หรือการใช้กำลังทำร้ายนั้นอาจกระทำโดยใช้แสงสว่าง ความร้อน ไฟฟ้า หรือก๊าซในปริมาณที่ทำให้ผู้ถูกทำร้ายเกิดความเจ็บป่วยก็ได้ แต่การใส่ยาพิษลงในกาแฟให้ชาติมจนเจ็บป่วยไม่ถือว่าเป็นความผิด Physical Assault แต่อย่างใด

การกระทำที่เป็นความผิด Battery หรือ Physical Assault นี้ ไม่จำเป็นว่าผู้ถูกทำร้ายจะต้องมีความรู้สึกกลัวหรือรู้ถึงการการทำร้ายมาก่อน ความหวาดกลัวว่าจะถูกทำร้ายไม่ใช่องค์ประกอบของ Battery ฉะนั้น การทำร้ายจากด้านหลังจึงเป็นความผิด Battery ได้ แม้ผู้ถูกทำร้ายจะไม่รู้ตัวก่อนก็ตาม

¹¹ Ibid., pp. 136-138.

การใช้กำลังทำร้ายอาจไม่จำเป็นต้องสัมผัสโดยตรงต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกทำร้าย เช่น ก. ชุตหลุมพรางตักให้ ข. ตกลงไป การปล่อยสุนัขของตนให้ไปกัดผู้อื่นหรือแม้แต่การใช้ก้อนหินขว้างมาที่ ข. ซ้อยู่ เพื่อให้มาตักใจและสลัด ข. ตกลงมา ก็ถือว่าเป็นความผิด

การสัมผัสร่างกายในลักษณะธรรมดา (ordinary social contact) เช่น การตบปากกักทายนั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิดในกรณีที่เป็นการกระทำโดยสุจริต แต่ถ้าเป็นการกระทำด้วยความโกรธหรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่ว่าจะหนักเบาเพียงใดก็ถือว่าเป็นความผิด Battery หรือ Physical Assault ในความหมายใหม่ด้วย¹²

มีปัญหาที่น่าสนใจว่าการงดเว้นกระทำ (omission) จะถือเป็นความผิด Physical Assault ได้หรือไม่ หลักการที่ยึดถือกันมานั้นจะต้องเป็นการใช้กำลังทำร้ายโดยตรง (directly) ในคดี Fagan v. Metropolitan Police Comr. (1969) ซึ่งข้อเท็จจริงมีว่า Fagan ได้ขับรถยนต์ทับเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปฏิเสธที่จะเลื่อนรถออกแม้ว่าจะได้รับการขอร้องหลายครั้งก็ตาม ศาลตัดสินว่าเป็นความผิด โดยให้เหตุผลว่า การที่ Fagan รู้แล้วว่าล้อรถยนต์ทับอยู่บนเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เขายังคงนั่งอยู่ในรถ (ซึ่งถือว่าเป็นการสัมผัสต่อเนื่อง ไปถึงเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ) อีกทั้งยังดับเครื่องปล่อยให้รถยนต์ทับอยู่เช่นนั้น และปฏิเสธที่จะเลื่อนรถเมื่อมีการขอร้อง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงเจตนาในการกระทำดังนั้นจึงไม่อาจถือว่าเป็นการงดเว้นกระทำที่แท้จริง (mere omission)¹³

เหตุผลตามคำพิพากษาดังกล่าวมิได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ การที่ศาลตัดสินว่าพฤติกรรมดังกล่าวมิใช่การงดเว้นกระทำที่แท้จริง (mere omission) ย่อมแสดงความหมายในทางกลับกันว่า Fagan มีความผิดเพราะกรณีนี้เป็น การกระทำโดยตรง (directly) แต่ถ้าข้อเท็จจริงในคดีเปลี่ยนเป็นว่าเมื่อรถยนต์ทับเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว Fagan ได้ลงจากรถยนต์ปล่อยให้รถยนต์ติดเครื่องทับอยู่เช่นนั้น และมีได้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ก็มิได้กล่าวคำพูดในทางปฏิเสธคำขอร้องให้ช่วยเหลือแต่อย่างใด กรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นการกระทำโดยตรงหรือการงดเว้นกระทำที่แท้จริง และจะเป็นความผิด Battery หรือไม่ คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวมิได้ให้แนววินิจฉัยในเรื่องนี้แต่อย่างใด

¹² Ibid., p. 141.

¹³ Ibid., pp. 143-144.

ข. บทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

The Offences Against the Person Act 1861 บัญญัติถึงความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 18 ผู้ใด โดยมีชอบด้วยกฎหมายหรือโดยประสงค์ร้าย ทำให้เกิดบาดแผลหรือก่อให้เกิดอันตรายสาหัสแก่ผู้อื่น ด้วยเจตนาที่จะทำอันตรายสาหัส หรือด้วยเจตนาที่จะป้องกันหรือขัดขวางการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้เสื่อมเสียเสรีภาพ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต¹⁴

มาตรา 20 ผู้ใด โดยมีชอบด้วยกฎหมายหรือโดยประสงค์ร้าย ทำให้เกิดบาดแผลหรือทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ไม่ว่าจะโดยการใช้อาวุธหรือเครื่องมือหรือไม่ก็ตาม มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกเป็นเวลา 5 ปี¹⁵

บทบัญญัติมาตรา 18 และมาตรา 20 นี้ แต่ละมาตราประกอบด้วยเหตุที่เป็นความผิด 2 ประการ คือ มาตรา 18 ประกอบด้วยการทำให้เกิดบาดแผล (wound) และการก่อให้เกิดอันตรายสาหัส (cause any grievous bodily harm) ส่วนมาตรา 20 ประกอบด้วยการทำให้เกิดบาดแผล (Wound) และการทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (inflicting any grievous bodily harm)

¹⁴Section 18 Whosoever shall unlawfully and maliciously by any means whatsoever wound or cause any grievous bodily harm to any person with intent to do some grievous bodily harm to any person or with intent to resist or prevent the lawful apprehension or detainer of any person, shall be guilty of an offence, and being convicted thereof shall be liable to imprisonment for life.

¹⁵Section 20 Whosoever shall unlawfully and maliciously wound or inflict any grievous bodily harm upon any other person, either with or without any weapon or instrument shall be guilty of misdemeanour and being convicted thereof shall be liable to imprisonment for five years.

คำว่า "บาดแผล" (wound) นั้น หมายความว่า ผิวหนังจะต้องฉีกขาด แต่กรณีที่ผิวหนังเพียงชั้นนอกหรือหนังกำพร้าถลอก ไม่ถือว่าเป็นบาดแผล ฉะนั้น การเกิดบาดแผลจึงจำเป็นที่หนังแท้จะต้องฉีกขาดและมีโลหิตไหล การที่อวัยวะภายในฉีกขาดและตกเลือด ถือว่าเป็นบาดแผล แต่รอยถูกไฟไหม้หรือกระดูกหัก ไม่ถือว่าเป็นบาดแผลแต่อย่างใด¹⁶

คำว่า "อันตรายสาหัส" (grievous bodily harm) หมายถึง อันตรายที่ร้ายแรงที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพ (health) หรือความสบาย (comfort) ดังนั้น คำว่าอันตรายสาหัสนี้จึงอาจครอบคลุมถึงอาการบาดเจ็บที่ไม่มีบาดแผลในบางกรณีก็ได้ เช่นกระดูกหักก็ถือว่าเป็นอันตรายสาหัส¹⁷

ความแตกต่างของมาตรา 18 และมาตรา 20 นอกจากเรื่องเจตนาในการกระทำ ความผิดแล้ว จะเห็นได้ว่า การเกิดอันตรายสาหัสตามมาตรา 18 มีขอบเขตกว้างกว่ามาตรา 20 เพราะตามมาตรา 18 นั้น ไม่ว่าจะการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัส (cause any grievous bodily harm) ก็ถือเป็นความผิดแล้ว แต่มาตรา 20 จะต้องมีการทำร้าย (inflict) จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสจึงจะเป็นความผิด¹⁸

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติมาตรา 47 ซึ่งมีความใกล้เคียงกัน บัญญัติถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยใช้ถ้อยคำว่า "Any assault occasioning actual bodily harm" จากถ้อยคำดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรา 47 นี้กำหนดขอบเขตของอาการบาดเจ็บไว้กว้างกว่ามาตรา 18 และมาตรา 20 คำว่า "Actual bodily harm" นั้น ตามคำอธิบายหมายถึง การเกิดอันตรายในระดับที่เกินกว่ารอยถลอกเล็กน้อยที่ไม่สำคัญ ดังนั้น การเกิดบาดแผลและอันตรายสาหัส จึงเป็น Actual bodily harm ด้วย ความเจ็บปวดเพียงชั่วคราวไม่เป็น Actual bodily harm แต่รอยไหม้ที่ขนาดไม่เล็กจนเกินไปก็อาจเป็น Actual bodily harm ได้

¹⁶Smith and Hogan, Criminal Law, p.370. และ J.W. Cecil Turner, Kenny's Outlines of Criminal Law (London : The Syndics of the Cambridge University Press, 1962), p.204.

¹⁷Smith and Hogan, Criminal Law, p.370.

¹⁸Ibid., p. 370.

นอกจากนี้แล้ว Actual bodily harm นี้ได้หมายความถึงเพียงอาการบาดเจ็บทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอาการทางประสาท (Hysterical and nervous condition) ซึ่งเป็นผลจากการทำร้ายด้วย¹⁹

3.1.3 สหรัฐอเมริกา

ก. การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

ในสหรัฐอเมริกา โดยหลักการแล้วยังคงถือว่า Assault และ Battery เป็นความผิด 2 ฐานที่แยกออกจากกัน โดย Assault คือการข่มขู่ให้ผู้อื่นเกิดความหวาดกลัวว่าจะถูกทำร้าย ส่วน Battery คือ การทำร้ายร่างกายที่เป็นความผิดสำเร็จ แต่ในปัจจุบัน คำว่า "Assault and Battery" อาจใช้โดยรวมความถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นฐานเดียวกัน และนอกจากนั้น กฎหมายอาญาของมลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ก็ยังมีบัญญัติถึงประเภทของความผิดต่อร่างกายไว้แตกต่างกัน เช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย และหลุยส์เซียน่า แบ่งความผิดต่อร่างกายเป็น Assault และ Battery กฎหมายอาญาของมลรัฐวิสคอนซิน กำหนดความผิด Battery โดยไม่มีความผิด Assault ในขณะที่กฎหมายอาญาของมลรัฐคอนเนตทิคัต มินนิโซต้า นิวยอร์ก และ Model Penal Code กำหนดความผิด Assault โดยไม่มีความผิด Battery²⁰ แต่คำอธิบายทางตำรากฎหมาย โดยทั่วไปยังคงแยกประเภทความผิดต่อร่างกาย เป็น Assault และ Battery โดยมีรายละเอียดแตกต่างจากแนวความคิดทางกฎหมายของอังกฤษอยู่บ้าง ดังจะได้อธิบายต่อไป

¹⁹Williams, Textbook of Criminal Law, pp. 153-154.

²⁰La Fave, Criminal Law, pp. 602-603.

Assault

ตามแนวความคิดทางกฎหมายของอเมริกา แบ่งความผิด Assault ออกเป็น 2 ประเภท คือ Assault ประเภทที่เป็นการขู่ว่าจะทำร้ายอย่างหนึ่ง และ Assault ประเภทที่เป็นการพยายามกระทำความผิด Battery อีกอย่างหนึ่ง²¹

ความผิด Assault ประเภทแรกซึ่งเป็นการข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายในทันทีทันใดนั้น ยังคงถือหลักการเช่นเดียวกับความผิด Assault ในความหมายเดิมหรือ Psychic Assault ตามแนวความคิดของอังกฤษ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดได้ข่มขู่ผู้อื่นหรือกระทำการอย่างใดเป็นเหตุให้ผู้ผู้อื่นเชื่อและเกิดความหวาดกลัวจะถูกทำร้ายในทันทีทันใดนั้น โดยไม่ต้องมีการทำร้ายเกิดขึ้นจริง ๆ แต่ในการข่มขู่ที่ผู้ข่มขู่จะต้องกระทำโดยเจตนาอันแท้จริง (actual intention) ที่จะก่อให้เกิดความหวาดกลัว ดังนั้น การกระทำโดยประมาทจึงไม่เป็นความผิด Assault ประเภทนี้ และแม้ว่าผู้ข่มขู่จะมีเจตนาข่มขู่ แต่ถ้การข่มขู่ไม่บรรลุผล เช่น ผู้ที่ถูกขู่รู้ว่าเป็เพียงการขู่ และไม่เกิดความหวาดกลัว ก็ไม่เป็นความผิด Assault ประเภทนี้แต่อย่างใด²²

ส่วนความผิด Assault ประเภทที่สอง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นความผิด Assault ประเภท Attempted-Battery นั้นคือ การพยายามกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Battery) ซึ่งไม่บรรลุผลสำเร็จ ความผิด Assault ประเภทนี้จึงต้องการเจตนาในการกระทำความผิด Battery นั้นคือเจตนาที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่กาย (physical injury) ของผู้ถูกกระทำ ดังนั้น การกระทำโดยประมาทจึงไม่ถือว่าเป็นความผิด Assault ประเภทนี้

นอกเหนือจากนั้น กฎหมายอาญาของบางมลรัฐยังต้องการองค์ประกอบพิเศษสำหรับความผิด Assault ประเภท Attempted-Battery คือ ผู้กระทำความผิดจะต้องมี present ability หรือความสามารถในขณะนั้นที่จะกระทำความผิด Battery เช่น ก. เล็งปืนไปยัง ข. โดยที่ปืนไม่มีกระสุน ถือว่าการกระทำของ ก. ขาด present ability ในการกระทำความผิดภายใต้เงื่อนไขนี้จึงทำให้การพยายามกระทำความผิดที่ขาด present ability ไม่เป็นความผิด Assault ตามกฎหมายของบางมลรัฐ

²¹ Ibid., p. 809.

²² Ibid., pp. 611-612.

การกระทำความผิด Assault ประเภทนี้ไม่ต้องการองค์ประกอบที่ว่าผู้กระทำความผิดรู้ตัวและหวาดกลัวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำร้าย และอาจกระทำได้ทั้งโดยการใช้อาวุธหรือคำพูดได้ เช่น ก. หลอก ข. ซึ่งเป็นคนตาบอดว่า เส้นทางข้างหน้า ข. ไม่มีอะไรกีดขวาง จึงทำให้ ข. เดินไปจนเกือบจะตกลงในหลุม ก็เป็นความผิด²³

Battery

การจำแนกความผิด Assault และ Battery นั้น อาจจะทำได้โดยพิจารณาว่าความผิด Assault นั้นอาจจะกระทำได้โดยไม่ต้องสัมผัสผู้ต้องร้ายกายของผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ในขณะที่ Battery เป็นความผิดอาญาที่มุ่งถึงทั้งการกระทำและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

Battery คือ การใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในการกระทำความผิด Battery นั้นจำเป็นต้องมีการสัมผัสผู้ต้องร้ายกายในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตราย หรือเป็นการสัมผัสที่ผิดกฎหมาย (offensive touching) และยังต้องการผลที่เกิดจากการกระทำนั้นด้วย ซึ่งในเรื่องอาการบาดเจ็บหรือผลที่ได้รับจากการทำร้ายที่จะถือเป็นความผิด Battery นี้กฎหมายอาญาของแต่ละมลรัฐใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไป เช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐคอนเนตทิคัตใช้คำว่า physical injury มลรัฐนิวยอร์ก วิสคอนซิน และมิชิไซต่า ใช้คำว่า bodily harm ส่วนใน Model Penal Code ใช้คำว่า bodily injury ถ้อยคำเหล่านี้หมายถึงการทำให้บาดเจ็บต่อร่างกาย ซึ่งรวมความถึงอาการบาดเจ็บต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่นบาดแผลจากกระสุนปืนหรือมีด แขนหรือขาหัก หรือแม้แต่รอยถลอกจากการทำร้าย ขว้างปาด้วยก้อนหิน การทำร้ายด้วยมือหรือเท้า เป็นต้น ในบางมลรัฐถือว่าการสัมผัสที่ผิดกฎหมาย (offensive touching) โดยปราศจากบาดแผลหรือร่องรอยที่ปรากฏให้เห็นก็เพียงพอที่จะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เช่น ตามบทบัญญัติของ Model Penal Code ถือว่าการสัมผัสโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้เพียงพอที่จะเป็นการทำร้ายในความผิดเกี่ยวกับเพศ (Sexual Assault) แต่ก็เป็นที่ยอมรับเพียงในบางมลรัฐเท่านั้น²⁴

²³ Ibid., pp. 610-611.

²⁴ Ibid., p. 604.

ข. บทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

United States Code Service บัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault)

ไว้ในมาตรา 113 ดังนี้

มาตรา 113 บุคคลใด ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจทางการศาลของสหรัฐอเมริกา กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จักต้องระวางโทษ ดังนี้

- (ก) ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดต่อชีวิตหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
- (ข) ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดชั้นนอกกฎหมายอย่างอื่น นอกเหนือจากความผิดต่อชีวิตหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพัน เหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ค) ทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธอันตราย โดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย และโดยปราศจากเหตุอันควรเป็นข้อแก้ตัว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ง) ทำร้ายร่างกายโดยการชกต่อย ทบตี หรือทำให้เกิดบาดแผล ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (จ) ทำร้ายร่างกายธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามร้อยเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ฉ) ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกกระทำได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁵

²⁵Section 113 Whoever, within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, is guilty of an assault shall be punished as follows :

- (a) Assault with intent to commit murder or rape, by imprisonment for not more than twenty years.

บทบัญญัติมาตรา 113 ดังกล่าว แบ่งความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ออกเป็นหลายประเภท โดยแบ่งตามเจตนาในการกระทำความผิด , พฤติการณ์ของการกระทำรวมทั้งอาวุธที่ใช้ และผลจากการกระทำนั้น และกำหนดโทษหนักเบาลดหลั่นกันลงไป

ในเรื่องของผลจากการกระทำ มีการแบ่งระดับอาการบาดเจ็บที่ได้รับเป็น 2 ระดับ คือ การเกิดบาดเจ็บต่อกาย (bodily harm) กับบาดเจ็บสาหัส (serious bodily injury) ส่วนการทำร้ายโดยใช้อาวุธนั้น กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะในข้อ (ค) ซึ่งเห็นได้ว่า กฎหมายลงโทษหนักกว่าการทำร้ายทั่วไปในข้อ (ง) และ (จ) การใช้อาวุธจึงเป็นเหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากลักษณะของการกระทำนั่นเอง โดยไม่ต้องนำผลของการกระทำ คือ อาการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้อาวุธนั้นมาพิจารณาประกอบเพื่อลงโทษตามข้อ (ค) แต่อย่างใด

-
- 25(ต่อ)
- (b) Assault with intent to commit any felony, except murder or rape, by fine of not more than \$ 3,000 or imprisonment for not more than ten years, or both.
 - (c) Assault with a dangerous weapon, with intent to do bodily harm, and without just cause of excuse, by fine not more than \$ 1,000 or imprisonment for not more than five years, or both.
 - (d) Assault by striking, beating, or wounding, by fine of not more than \$500 or imprisonment for not more than six months, or both.
 - (e) Simple assault, by fine of not more than \$300 or imprisonment for not more than three months, or both.
 - (f) Assault resulting in serious bodily injury, by fine of not more than \$10,000 or imprisonment for not more than ten years, or both.

3.2 ประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ หรือระบบประมวลกฎหมายนี้ คือกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายอันมีรากฐานมาจากกฎหมายโรมัน²⁶ ซึ่งบทกฎหมายของระบบซีวิลลอว์นี้มีการตราขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดทำเป็นประมวลกฎหมาย (Codification) ประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์นี้ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และประเทศไทย เป็นต้น

ในส่วนของกฎหมายอาญาเน้น การจัดทำประมวลกฎหมายอาญาตามแนวความคิดของระบบซีวิลลอว์นี้ ได้แบ่งประเภทของความผิดต่อร่างกายออกเป็น Assault และ Battery โดยแยกเป็นคนละฐานความผิดอย่างชัดเจน เช่นแนวความคิดเดิมของระบบคอมมอนลอว์ แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาของประเทศในกลุ่มซีวิลลอว์บางประเทศจะใช้คำว่า Assault และ Battery ในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย ก็เป็นการใช้เรียกเป็นชื่อฐานความผิดเท่านั้น และไม่一定会ใช้คำว่า Assault หรือ Battery ก็คงใช้ในความหมายที่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายเพียงฐานเดียว โดยมีได้แบ่งออกเป็นการข่มขู่จะทำร้ายหรือการพยายามทำร้ายร่างกายตามความหมายในระบบคอมมอนลอว์แต่อย่างใด

ลักษณะการบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายอาญาของประเทศในกลุ่มซีวิลลอว์เหล่านี้ มีความแตกต่างกันในการใช้ถ้อยคำอันจะบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ของการกระทำและผลจากการกระทำซึ่งจะถือว่าเป็นความผิด โดยอาจพิจารณาจากบทกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะการใช้ถ้อยคำได้ดังนี้

3.2.1 กลุ่มที่ใช้คำว่า "ทำร้ายร่างกาย" หรือ "ทำให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย" (inflict bodily injury หรือ cause bodily injury) ได้แก่ประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นต้น

²⁶ ธานีเมทร์ กริชวิเชียร, ระบบกฎหมายอังกฤษ, หน้า 1-2.

ประเทศจีน

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศจีน บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 134 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยเจตนา ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือกักขัง

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคก่อน เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงเจ็ดปี ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต ในกรณีที่กฎหมายนี้ได้บัญญัติไว้เป็นประการอื่น ให้บังคับตามบทบัญญัตินั้นโดยเฉพาะ²⁷

ประเทศเกาหลี

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเกาหลี บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

²⁷ Article 134 A person who intentionally inflicts bodily injury upon another shall be sentenced to either fixed-term imprisonment for not more than three years or dentention.

A person who commits a crime prescribed in the preceeding paragraph and inflicts serious bodily injury upon another shall be sentenced to fixed-term imprisonment for not less than three years nor more than seven years, or who causes the death of another person shall be sentenced to either fixed-term imprisonment for not less than seven years or life imprisonment. Where separate provisions are prescribed in the present law, such provisions shall govern.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Criminal Code of The people's Republic of China. Translated by Chin Kim (London : Sweet & Maxwell Limited, 1982), p.60.

มาตรา 257 (1) ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือรอกการลงโทษเป็นระยะเวลาไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันหวน²⁸

ประเทศญี่ปุ่น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศญี่ปุ่น บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 273 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน เจ็ดปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนเยน²⁹

จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาของทั้งสามประเทศในกลุ่มนี้บัญญัติถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายด้วยถ้อยคำและใจความคล้ายคลึงกัน คำว่า "inflict bodily injury" ซึ่งในที่นี้แปลว่า "ทำร้ายร่างกาย" หรือ "ทำให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย" นั้น น่าจะมีความหมายใกล้เคียงกับถ้อยคำว่า "ทำร้าย...จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย" ตามบทบัญญัติความผิดต่อ

²⁸ Article 257 (1) A person who inflicts a bodily injury upon another shall be punished by penal servitude for not more than seven years or suspension of qualifications for not more than ten years or fined not more than twenty-five thousand hwan.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Korean Criminal Code. Translated by Paul Ryu (London : Sweet & Maxwell Limited, 1960), p.111.

²⁹ Article 273 A person who inflicts bodily injury upon another shall be punished by imprisonment for not more than seven years or a fine not exceeding 100,000 yen.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan. Translated by B.J. George and Yoshiō Suzuki (London : Sweet & Maxwell Limited, 1964), p.84.

ร่างกายในประมวลกฎหมายอาญาของไทย แต่มีข้อสังเกตว่า กฎหมายใช้คำว่า "bodily injury" ซึ่งโดยถ้อยคำหมายถึง อันตรายหรือบาดเจ็บต่อร่างกายเท่านั้น จึงเป็นปัญหาว่าจะรวมถึงการทำร้ายที่มีได้กระทำต่อร่างกายหรือมิได้เกิดผลแก่ร่างกายด้วยหรือไม่

นอกจากมาตรา 273 แล้วประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น ยังบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายไว้ในมาตราอื่น ๆ อีก โดยมีความแตกต่างในเรื่องผลจากการกระทำและพฤติการณ์ของการกระทำ ดังนี้

มาตรา 274 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และบทบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับรวมถึงกรณีการทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงพิการ หรือเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง³⁰

มาตรา 276 ผู้ใดใช้กำลังทางกายภาพทำร้ายผู้อื่น โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือไม่เกินห้าหมื่นเยนหรือกักขัง³¹

บทบัญญัติมาตรา 274 นั้นเป็นความผิดร้ายแรงกว่าความผิดตามมาตรา 273 กล่าวคือ เป็น

³⁰Article 274 A person who inflicts bodily injury upon another and thereby endangers his life shall be punished by imprisonment for not less than one year nor more than ten years. The same shall apply to a person who inflicts upon another a deformity or permanent or protracted disease.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan, p. 84.

³¹Article 276 A person who uses physical violence against another without causing bodily injury shall be punished by imprisonment for not more than three years, a fine not exceeding 50,000 yen or penal detention.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan, p. 84.

กรณีการทำร้ายถึงขนาดที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้ถูกทำร้าย หรือเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บสาหัส ซึ่งกำหนดว่า ต้องถึงขั้นพิการหรือเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง จึงเห็นได้ว่าเป็นการถือเอาผลของการกระทำ คือระดับของอาการบาดเจ็บ เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาความผิด

ถ้อยคำเกี่ยวกับระดับอาการบาดเจ็บที่ใช้ในมาตรา 274 คือ คำว่า เป็นอันตรายต่อชีวิต (endanger his life) พิการ (deformity) และเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง (permanent of protracted disease) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า คำว่า พิการ (Deformity) นี้มีความหมายค่อนข้างชัดเจนกว่าคำอื่น คือ หมายความว่า การที่บุคคลมีรูปลักษณะผิดปกติ การเจริญเติบโตอย่างผิดปกติ หรือความผิดส่วนของรูปร่างหรืออวัยวะ³² ส่วนคำว่า เป็นอันตรายแก่ชีวิตนั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า พฤติกรรมของการกระทำและผลที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ในสภาวะเช่นนั้น จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้ถูกทำร้ายหรือไม่ ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล อาการเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรังนั้นคงจะต้องพิจารณาความเห็นทางการแพทย์ประกอบการวินิจฉัยด้วย ในเรื่องอาการเจ็บป่วยอย่างถาวรน่าจะหมายถึงการเจ็บป่วยที่ไม่อาจรักษาหาย แต่การเจ็บป่วยเรื้อรังนั้นมีความไม่แน่ชัดว่าจะต้องเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นระยะเวลานานแค่ไหน ซึ่งการชี้ขาดในเรื่องนี้ได้อยู่ที่ความเห็นของแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษา หากขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาว่า อาการเจ็บป่วยตามที่แพทย์ให้ความเห็นนั้นถือว่าถึงขั้นเรื้อรังหรือไม่

บทบัญญัติมาตรา 276 กำหนดพฤติการณ์ของการทำร้ายไว้ว่า เป็นการใช้กำลังทำร้าย ซึ่งโดยถ้อยคำย่อมแตกต่างจากคำว่า ทำร้าย กล่าวคือ การใช้กำลังทางกายภาพ หมายถึง การทำร้ายด้วยกำลังกายภาพเท่านั้น จะใช้อาวุธหรือเครื่องมืออย่างใด ๆ ก็ได้ ส่วนการทำร้ายย่อมหมายความว่า ความรวมทั้งการใช้กำลังกายภาพและการใช้อาวุธ การใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา 276 นี้เป็นความผิดแม้ไม่เกิดการบาดเจ็บแก่ร่างกายของผู้ถูกทำร้าย ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติในทำนองเดียวกันกับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 391 ของไทยนั่นเอง

3.2.2 กลุ่มประเภทที่ใช้ถ้อยคำว่า "ทำร้ายร่างกายหรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" (inflict bodily injury or damage his health หรือถ้อยคำอื่นที่มีความหมายคล้าย

³²Black's Law Dictionary, p.510.

คลังกัน) ได้แก่ ประเทศโปแลนด์ กรีซ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย และเยอรมัน เป็นต้น

ประเทศโปแลนด์

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศโปแลนด์ บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 156 (1) ผู้ใดกระทำให้เกิดบาดเจ็บแก่ร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียสุขภาพ โดยประการอื่นนอกเหนือจากที่บัญญัติในมาตรา 155³³ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี

(2) ถ้าการกระทำดังกล่าวใน (1) มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการทำหน้าที่ของอวัยวะร่างกายเกินกว่า 7 วัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี³⁴

³³ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศโปแลนด์ มาตรา 155 เป็นบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส เช่น พิการ (serious crippling), เจ็บป่วยถึงขนาดเป็นอันตรายแก่ชีวิต (an illness usually dangerous to life), จิตพิการอย่างถาวร (permanent mental illness) เป็นต้น

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Polish People's Republic Penal Code. Translated by William S. Kenney and Tadeusz Sadowski (London : Sweet & Maxwell Limited, 1973), p.78.

³⁴Article 156 (1) Whoever causes a bodily injury or an impairment of health other than specified in Art.155. shall be subject to the penalty of deprivation of liberty for from 6 months to 5 years

(2) If an act specified in (1) has not caused the impairment of the functioning of an organ of the body for more than seven days, the perpetrator shall be subject to the penalty of deprivation of liberty for up to 3 years.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Polish People's Republic Penal Code, p.78.

ประเทศกรีซ

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศกรีซ บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 308 (1) ผู้ใดเจตนาก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี อย่างไรก็ตาม ถ้าความเจ็บป่วยหรือการเกิดอันตรายแก่สุขภาพนั้น เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับ³⁵

ประเทศอาร์เจนตินา

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศอาร์เจนตินา บัญญัติความผิดต่อร่างกาย ดังนี้

มาตรา 89 ผู้ใดทำให้เกิดบาดเจ็บแก่ร่างกายผู้อื่นหรือทำให้เสื่อมเสียสุขภาพ หากมิได้เป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายนี้แล้ว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี³⁶

³⁵ Article 308 (1) One who intentionally causes another to suffer bodily ill-treatment or injures his health shall be punished by imprisonment for not more than three years. However, if the ill-treatment caused or injury to health is very slight, he shall be punished by imprisonment for not more than six months or by pecuniary penalty.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Greek Penal Code. Translated by Nicholas B. Lolis (London : Sweet & Maxwell Limited, 1973), p.150.

³⁶ Article 89 Anybody who causes an injury to the body or the health of another, which is not contemplated in any other provision of this Code shall be punished with jailing from one month to one year.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Argentine Penal Code. Translated by Emilio Gonzalez Lopez (London : Sweet & Maxwell Limited, 1963), p.49.

และยังได้บัญญัติถึงอาการบาดเจ็บซึ่งผู้ทำร้ายต้องรับโทษหนักขึ้น ดังนี้

มาตรา 91 ถ้าการบาดเจ็บก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางจิตใจหรือร่างกาย ซึ่งสามารถรักษาหายได้แน่นอนหรือไม่ก็ตาม หรือทำให้สูญเสียความสามารถในการทำงานอย่างถาวร หรือสูญเสียประสาทรับรู้หรืออวัยวะ หรือการทำหน้าที่ของอวัยวะ หรือความสามารถในการพูด หรือความสามารถในการมีบุตร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี³⁷

ประเทศเยอรมัน

ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 223 (1) ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ต้องระวางโทษสำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายถึง จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ³⁸

³⁷ Article 91 If the injury results in a mental or corporal disease, which is certainly or probably incurable, or in a permanent incapacity in his work, or in the loss of a sense, an organ or a member, or the use of an organ or the speech, or in the incapacity to procreate, the punishment shall be by imprisonment or jailing from three to ten years.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Argentine Penal Code, p.50.

³⁸ Section 223 (1) Anybody who intentionally inflicts bodily injury upon another or damages his health, shall be punished for the commission of a bodily injury by imprisonment for a term not to exceed three years or a fine.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code. Translated by Gerhard G.W. Mueller and Thomas Buergenthal (London : Sweet & Maxwell Limited, 1961), p.117.

มาตรา 223 a ถ้าการทำร้ายร่างกายนั้นได้กระทำโดยใช้อาวุธ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีดหรือเครื่องมือนอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย หรือโดยการลอบทำร้าย หรือโดยการรวมทำร้ายหรือโดยวิธี การอื่นอันเป็นอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนขึ้นไป³⁹

มาตรา 224 ถ้าการทำร้ายร่างกายนั้นเป็นผลให้ผู้ถูกทำร้ายสูญเสียอวัยวะสำคัญ ดวง ตาข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้าง สูญเสียการได้ยิน การพูด หรือความสามารถในการสืบพันธุ์ หรือเสียรูปโฉมอย่างถาวร หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือเป็นอัมพาต หรือจิตพิการ ต้องระวางโทษกักขัง เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หรือจำคุกไม่น้อยกว่าหนึ่งปี⁴⁰

³⁹Section 223 a If the bodily injury has been committed by means of a weapon, especially a knife or other dangerous instrument, or by means of a perfidious assault, or by a number of persons jointly, or by means of a life-impairing treatment, the punishment shall be imprisonment for a term of not less than two months.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, p.117.

⁴⁰Section 224 If the bodily injury causes the injured person to lose an important limb, one or both eyes, his hearing, his speech or his procreative powers, or if he is thereby permanently disfigured, or acquires a lingering illness, becomes paralyzed, or insane, the punishment shall be confinement in a penitentiary for a term not to exceed five years or imprisonment for a term of not less than one year.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, pp.117-118.

มาตรา 223(1) ของประมวลกฎหมายเยอรมัน แบ่งการทำร้ายออกเป็น 2 อย่าง⁴¹ โดยบทบัญญัติในภาษาเยอรมันใช้คำว่า "Körperliche Misshandlung" ซึ่งแปลได้ว่า การกระทำมิชอบแก่กาย และคำว่า "Gesundheitsbeschädigung" ซึ่งแปลว่า การทำอันตรายต่อสุขภาพ⁴² โดยมีคำอธิบายทางตำรากฎหมายว่า การกระทำมิชอบแก่กาย หมายถึงการรบกวนอย่างรุนแรงต่อสภาพปกติของร่างกาย หรือทำให้ความสมบูรณ์ทางร่างกายลดน้อยลง โดยไม่ถึงกับได้รับความเจ็บปวด การตัดผม ตัดหนวดของผู้อื่นโดยเขาไม่ยินยอมหรือการทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอื่นใด ก็เพียงพอที่จะเป็นความผิด ส่วนการทำอันตรายต่อสุขภาพนั้น หมายถึงการก่อให้เกิดหรือทำให้เพิ่มมากขึ้นซึ่งความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ (Abnormal physical or mental condition) ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว การก่อให้เกิดโรค หรือความเจ็บป่วย ก็ถือว่าเป็นการทำอันตรายต่อสุขภาพและเป็นความผิดตามมาตรา⁴³

ส่วนมาตรา 223 a นั้น เป็นบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ประกอบด้วยพฤติการณ์พิเศษ คือ กระทำโดยใช้อาวุธ โดยการลอบทำร้ายหรือรุมทำร้าย หรือโดยวิธีการอันใดอันเป็นอันตรายแก่ชีวิต เช่น การผลักคนที่ว่ายน้ำไม่เป็นตกลงไปในสระน้ำ ซึ่งเขาอาจจมน้ำได้⁴⁴ ความผิดตามมาตรา 223 a นี้กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ คือจำคุกไม่ต่ำกว่า 2 เดือน จึงแตกต่างจากความผิดตามมาตรา 223 ซึ่งไม่กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ ฉะนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันการทำร้ายโดยใช้อาวุธหรือไม่ใช้อาวุธ จึงมีผลแตกต่างกันในเรื่อง

⁴¹ คณิต ฌ นคร, ทัศนะของนักกฎหมายเกี่ยวกับการแพทย์" วารสารอัยการ

1 (ตุลาคม 2521) : 45-46.

⁴² การกระทำมิชอบแก่กาย อาจเทียบเคียงได้กับถ้อยคำภาษาอังกฤษว่า inflict bodily injury หรือ physical ill-treatment ส่วนการทำอันตรายต่อสุขภาพ อาจเทียบได้กับคำว่า damage his health หรือ injury to health

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, section 223. และ K. Neumann, "Criminal Law" Manual of German Law. Vol.2. (London : Her Majesty's Stationary Office, 1952) : 99.

⁴³ K. Neumann, "Criminal Law", p.99.

⁴⁴ Ibid., p.99.

ของโทษที่จะลงโทษตนเอง

3.2.3 กลุ่มประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ทำร้ายร่างกาย ทำให้เกิดความเจ็บป่วย หรือ ทำให้หมดความรู้สึกตัว" (inflict bodily injury, illness or pain or render him unconscious หรือถ้อยคำอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน) ได้แก่ ประเทศสวีเดน และนอร์เวย์ เป็นต้น

ประเทศสวีเดน

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสวีเดน บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ในภาค 2 หมวดที่ 3 มาตรา 5 ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เกิดความเจ็บป่วย หรือความเจ็บปวดแก่ผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นนอนอยู่ในสภาวะหมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอื่นที่คล้ายคลึงกัน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับในกรณีที่เป็นการผิดลหุโทษ⁴⁵

ประเทศนอร์เวย์

ประมวลกฎหมายอาญาของนอร์เวย์ บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 228 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น หรือประทุรร้ายแก่ร่างกายของเขาโดยประการอื่น หรือสนับสนุนการกระทำดังกล่าว มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ

ถ้าการกระทำความผิดนั้น ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพ หรือก่อให้เกิด

⁴⁵Section 5 A person who inflicts bodily injury, illness or pain upon another or renders him unconscious or otherwise similarly helpless, shall be sentenced for assault to imprisonment for at most two years or, in case the crime was petty, to pay a fine.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Swedish Penal Code. Translated by Thorsten Sellin (London : Sweet & Maxwell Limited, 1972), p.17.

ความเจ็บปวดอย่างมาก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปี ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นทำร้ายถึงแก่ความตาย หรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี⁴⁶

มาตรา 229 ผู้ใดก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นอยู่ในสภาวะไร้ความสามารถ , หมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอันใดอันคล้ายคลึงกัน หรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าว มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าการกระทำความผิดก่อให้เกิดความเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบการทำงานได้เป็นระยะเวลาเกินกว่าสองสัปดาห์ , หรือบาดเจ็บหรือพิการอย่างติดตัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกปี และถ้าการกระทำความผิดเป็นเหตุให้ผู้อื่นทำร้ายถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินแปดปี⁴⁷

⁴⁶Section 228 Anybody who commits violence against another or otherwise violates his bodily, or is accessory there to, shall be punished for assault by fines or imprisonment up to six months.

If the assault has caused injury to body or health, or considerable pain, imprisonment up to three years may be imposed, but up to five years if death or serious injury results.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Norwegian Penal Code. Translated by Harald Schjoldager (London : Sweet & Maxwell Limited, 1961), p.94.

⁴⁷Section 229 Anybody who injures another in body or health, or puts another in a state of feebleness, unconsciousness or similar condition, or is accessory there to, shall be punished for inflicting bodily injury by imprisonment up to three years, but up to six years if the act has resulted in illness or inability to work which has lasted more than two weeks, or any incurable defect or injury, and up to eight years if it has resulted in death or serious injury to body or health.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Norwegian Penal Code, p.94.

จะเห็นได้ว่าลักษณะการบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามกฎหมายอาญาของประเทศสวีเดน และนอร์เวย์ มีความแตกต่างกว่าบทบัญญัติของประเทศอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นกล่าวคือนอกจากจะบัญญัติถึงการทำร้ายร่างกายและการก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของผู้แล้ว กฎหมายของสวีเดนและนอร์เวย์ยังได้บัญญัติถึงการก่อให้เกิดความเจ็บป่วย (illness) และสภาวะหมดสติ หรือหมดความรู้สึกตัว (unconscious) ไปได้โดยตรง ฉะนั้น กรณีที่เอายานอนหลับหรือยาสลบให้ผู้อื่นจนหมดสติหรือหลับไปแม้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง จึงเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายอย่างชัดแจ้ง โดยไม่ต้องพิจารณาตีความจากถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายแต่อย่างใด

3.2.4 กลุ่มประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ" (physical or mental illness หรือ mental disorder) ได้แก่ประเทศอิตาลี และตุรกี เป็นต้น

ประเทศอิตาลี

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศอิตาลี บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 581 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสองหมื่นลิรา

บทบัญญัตินี้ ไม่ใช้บังคับในกรณีกฎหมายถือว่าการใช้กำลังทำร้ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความผิด หรือในกรณีการกระทำความผิดอื่นโดยบันดาลโทสะ⁴⁸

⁴⁸Article 581 Whoever strikes another, if the act does not result in physical or mental illness, shall be punished, on complaint of the victim, by imprisonment for up to six months or by a fine of up to 120,000 lire

This provision shall not apply when the law deems the violence to be a constituent element or an aggravating circumstance of another offense.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Italian Penal Code. Translated by Edward M. Wise (London : Sweet & Maxwell Limited, 1976), p.194-195.

มาตรา 582 ผู้ใดทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสามปี⁴⁹

ประเทศตุรกี

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศตุรกี บัญญัติความผิดต่อร่างกายไว้ดังนี้

มาตรา 456 ผู้ใดก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อร่างกายของผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียสุขภาพ หรือก่อให้เกิดความผิดปกติทางจิต โดยปราศจากเจตนาฆ่า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงหนึ่งปี

ในกรณีที่การทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมอย่างถาวรแก่ประสาทรับรู้หรืออวัยวะของผู้ถูกทำร้าย หรือทำให้หย่อนความสามารถทางการพูดอย่างถาวร หรือหน้าเสียโฉมอย่างถาวร หรือเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันเกินยี่สิบวันหรือไม่สามารถประกอบกิจการงานตามปกติได้เกินกว่ายี่สิบวัน หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่น หรือทำให้สตรีที่ตั้งครรภ์คลอดก่อนกำหนด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี

ในกรณีที่การทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจอย่างถาวร หรือสูญเสียมือ , เท้า , หรือความสามารถในการพูด หรือทำให้เป็นหมัน หรือเสียความสามารถในการใช้แขน , ขา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อใบหน้าอย่างถาวร หรือแท้งลูก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี

ถ้าการทำร้ายนั้นไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายเกิดความเจ็บป่วยหรือไม่สามารถประกอบกิจการงานตามปกติ หรือผลของการกระทำเช่นนั้นมิได้คงอยู่ต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบวัน

⁴⁹Article 582 Whoever causes personal injury to another, which results in physical or mental illness, shall be punished by imprisonment for from three months to three years.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Italian Penal Code, p.195.

ผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงหกเดือน หรือปรับตั้งแต่สองร้อยลิราถึงสองพันห้าร้อยลิรา^{๕๐}

^{๕๐} Article 456 Whoever causes another bodily pain or injures the health or causes mental disorder of another without the intention of killing, shall be imprisoned for six months to one year.

Where battery causes permanent weakness to either a person's senses or limbs, or permanent difficulty in talking, or a permanent trace in the face, or a bodily or mental sickness continuing for twenty or more days, or non-attendance at his usual occupation for the same period, or subjects one's life to danger, or causes premature delivery by a pregnant woman, the offender shall be imprisoned for two to five years.

Where battery causes the victim to suffer a mental or bodily sickness which is definitely or probably incurable, or the loss of a hand or foot or of the ability to talk, or sterility, or incapacity of a limb, or permanent alteration of the face, or miscarriage of child, the offender shall be punished by heavy imprisonment for five to ten years.

If the battery did not cause any sickness or non-attendance at the victim's usual occupation or such results did not continue more than ten days, the offender shall be punished by imprisonment for two to six months or by a heavy fine of 200 to 2,500 liras.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Turkish Criminal Code. Translated by Orhan Sepici and Mustafa Ovacik (London : Sweet & Maxwell Limited, 1976), p.146.

3.2.5 กลุ่มประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ทำให้เกิดบาดแผล" (wound) และอื่น ๆ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศส

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส บัญญัติถึงความผิดต่อร่างกายดังนี้

มาตรา 309 ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดบาดแผล , ทุบตี หรือใช้กำลังโดยประการอื่น หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สภาวะปกติของร่างกาย หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติ ได้เป็นเวลาเกินกว่าแปดวันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นฟรังก์ถึงหนึ่งล้านฟรังก์⁵¹

มาตรา 311 โทษกรณีบาดเจ็บ, การทุบตี หรือการใช้กำลังและการทำร้ายร่างกายนั้น ไม่เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจเป็นเวลาเกินกว่าแปดวัน แต่การกระทำความผิดนั้น ได้มีการเตรียมหรือวางแผนไว้ล่วงหน้าหรือกระทำโดยใช้อาวุธ ผู้กระทำ

⁵¹ Article 309 Any person who intentionally wounds or strikes, or commits any other violence or assault resulting in the impairment of the physical well-being, or in incapacity for personal work for more than eight days, shall be punished by jailing from two months to five years, and by a fine of 50,000 to 1,000,000 francs.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The French Penal Code. Translated by Jean F. Noreau (London : Sweet & Maxwell Limited, 1976), p.107.

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าหมื่นฟรังก์ถึงหนึ่งล้านฟรังก์⁵²

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสใช้คำว่า "ทำให้เกิดบาดแผล" (wound) เช่นเดียวกับ The Offences against the Person Act 1861 ของประเทศอังกฤษ ซึ่งการพิจารณาถึงลักษณะการเกิดบาดแผลอันจะถือเป็นความผิดก็ควรจะเป็นไปในทำนองเดียวกันด้วย

แต่บทบัญญัติมาตรา 309 และมาตรา 311 นี้ยังได้บัญญัติถึงพฤติการณ์ของการทำร้ายในลักษณะอื่น ๆ โดยละเอียดกว่ากฎหมายของอังกฤษ แต่ก็คล้ายคลึงกับถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ด้วยกัน แต่บทบัญญัติมาตรา 311 ให้ความสำคัญกับการทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธ ซึ่งแม้จะไม่ใช่เหตุให้เกิดความเจ็บป่วยใด ๆ แต่ผู้ถูกทำร้าย กฎหมายก็กำหนดอัตราโทษเท่ากับมาตรา 309 ซึ่งเป็นการทำร้ายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายของสภาพร่างกาย จึงแสดงให้เห็นว่า พฤติการณ์ของการทำร้ายโดยใช้อาวุธส่งผลเชื่อมโยงถึงการกำหนดโทษ ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกันกับบทบัญญัติของประเทศเยอรมัน

3.3 ข้อพิจารณาเปรียบเทียบบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ทั้งในระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์ จะเห็นได้ว่า มีทั้งความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันหลายประการ ซึ่งในที่นี้จะได้นำจุดเด่นในบทบัญญัติของแต่ละประเทศมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน ดังนี้

⁵² Article 311 When the wounds and strikes, or other force and assault do not cause any illness or personal working incapacity of more than eight days, but have been perpetrated with premeditation or by lying in wait or by bearing arms, the punishment shall be jailing from two months to five years and fine of 50,000 to 1,000,000 francs.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The French Penal Code, p.107.

3.3.1 การบัญญัติถ้อยคำ

ในเรื่องการใช้ถ้อยคำอันแสดงถึงลักษณะของการกระทำและผลที่เกิดขึ้นนั้นจะถือเป็นความผิดต่อร่างกายนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้บัญญัติกฎหมาย โดยใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อขอบเขตของความผิดตลอดจนความชัดเจนของบทบัญญัตินั้น ๆ ด้วย

ตัวอย่างของการใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนในการกำหนดลักษณะของการกระทำที่จะถือเป็นความผิดต่อร่างกาย อาจพิจารณาได้จากประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแบ่งแยก "การทำร้าย" (inflict bodily injury) ตามมาตรา 273 และ "การใช้กำลังทางกายภาพ" (use physical violence) ตามมาตรา 276 ออกจากกันได้โดยการใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน คำว่า "ใช้กำลังทางกายภาพ" ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งว่า เป็นการทำร้ายด้วยแรงกาย โดยปราศจากอาวุธใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคำว่า "ทำร้าย" แล้วจึงเข้าใจได้โดยง่ายว่า การทำร้ายนั้นมิชอบเขตกว้างกว่า โดยอาจเป็นการทำร้ายด้วยแรงกายหรือทำร้ายโดยใช้อาวุธก็ได้

การใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับลักษณะการกระทำที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ คำว่า "กระทำความผิดต่อร่างกาย" (Körperliche Misshandlung) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 223 ของประมวลกฎหมายอาญาประเทศเยอรมัน อย่างไรก็ตามจะถือว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบนั้น เห็นว่าน่าจะเป็นการกระทำใด ๆ โดยผู้ถูกระทำไม่ยินยอมและผู้กระทำไม่มีอำนาจกระทำเช่นนั้นได้ การกระทำความผิดนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นการก่อให้เกิดบาดแผลหรือความเจ็บปวดแก่ผู้ถูกระทำแต่อย่างใด เช่น การตัดผม หรือตัดหนวดของผู้อื่นโดยที่เขาไม่ยินยอม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อร่างกายของผู้อื่นและเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายเยอรมันแล้ว ดังนั้น การใช้ถ้อยคำว่า "กระทำความผิดต่อร่างกาย" นี้ จึงเป็นการกำหนดขอบเขตกว้างกว่า "การทำร้าย" ที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

นอกจากนี้แล้ว บทบัญญัติของประเทศเยอรมันได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดต่อร่างกายโดยใช้คำว่า "ทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" (Gesundheitsbeschadigung) ไว้อีกประการหนึ่ง ซึ่งหมายถึงการก่อหรือเร่งสภาวะอันผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร⁵³ ความหมายของถ้อยคำนี้ชอบเขตกว้างกว่าการทำร้ายทั่วไปเช่นกัน

⁵³ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า

โดยอาจรวมความถึง การทำให้หมดสติหรือมีนเมา ตลอดจนการนำเชื้อโรคมาสู่ผู้อื่นด้วย

ในบางประเทศได้บัญญัติความผิดต่อร่างกาย โดยระบุผลที่เกิดจากการทำร้ายไว้โดยละเอียด ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากบทบัญญัติของประเทศสวีเดนและประเทศนอร์เวย์ ซึ่งกำหนดผลของการทำร้ายไว้คล้ายคลึงกัน เช่น ความเจ็บป่วย (illness), ความเจ็บป่วย (pain), ทำให้ผู้อื่นอยู่ในสภาวะไร้ความสามารถ (a state of feebleness), หมดความรู้สึกตัว (unconscious) หรือสภาวะอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน การบัญญัติไว้โดยชัดเจนเช่นนี้ ย่อมมีผลให้บทบัญญัติดังกล่าวมีความครอบคลุมถึงการกระทำอันอาจมิใช่ลักษณะของการทำร้ายในความเข้าใจโดยทั่วไป และทำให้บทกฎหมายมีขอบเขตอันชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3.2 การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

การบัญญัติความผิดต่อร่างกายในบางประเทศอาจแบ่งแยกลักษณะของการกระทำและผลที่เกิดขึ้นออกเป็นแต่ละประเภทและต่างมาตรา ดังเช่น ในระบบคอมมอนลอว์ได้แบ่งความผิดต่อร่างกายออกเป็น Assault และ Battery โดยแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่นในประเทศอังกฤษถือว่า Psychic Assault คือ การขู่ว่าจะทำร้าย ในทันทีทันใด ส่วน Physical Assault หมายถึง การทำร้ายจริง ๆ แต่ในสหรัฐอเมริกาแบ่งความผิด Assault ออกเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายกับการพยายามทำร้าย ซึ่งเรียกว่า Attempted-Battery ส่วนความผิด Battery คือ การทำร้ายร่างกาย

นอกจากการแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว การแบ่งมาตราความผิดตามลักษณะหรือผลของการกระทำก็เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาด้วยว่า การกำหนดขอบเขตของความผิดในแต่ละมาตราสามารถแบ่งแยกจากกันได้ชัดเจนเพียงใด เช่น United State Code Service มาตรา 113 แบ่งความผิดต่อร่างกายออกเป็น 6 อนุมาตรา โดยแต่ละมาตรากำหนดการกระทำและโทษแยกจากกัน เช่น การทำร้ายธรรมดา (Simple Assault), ทำร้ายสาหัส, ทำร้ายโดยใช้อาวุธ เป็นต้น หรือประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นที่แบ่งมาตราความผิดออกเป็น การทำร้าย (มาตรา 273), การทำร้ายสาหัส (มาตรา 274) และการทำร้ายโดยใช้กำลังกายภาพ (มาตรา 276) ซึ่งทำให้สามารถแบ่งแยกความผิดในแต่ละมาตราได้อย่างชัดเจน

ส่วนประเทศเยอรมันก็มีการแบ่งความผิดต่อร่างกายได้อย่างชัดเจนเช่นกัน คือ มาตรา 223 บัญญัติถึง การกระทำมิชอบต่อร่างกายและการทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ซึ่งแยก

จากการทำร้ายสาหัสตามมาตรา 224 และยังมีมาตรา 223 a มีลักษณะคล้ายเป็นบทเพิ่มเติมของ
มาตรา 223 ว่า ในกรณีที่การทำร้ายนั้นได้กระทำโดยใช้อาวุธแล้ว กฎหมายลงโทษพฤติการณ์ที่ใช้
อาวุธนั้นเป็นพิเศษ โดยการกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ด้วย ลักษณะการบัญญัติกฎหมาย โดยแยกความผิด
แต่ละมาตราออกจากกัน โดยมีขอบเขตอันชัดเจน เช่นนี้ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการใช้กฎหมายเป็น
อย่างยิ่ง

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดย่อมจะเห็น ได้ถึงลักษณะการบัญญัติกฎหมาย และการ
ใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของประเทศต่าง ๆ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบกัน
แล้ว ย่อมจะเห็น ได้ถึงแนวทางการบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน อันอาจเป็นประโยชน์ต่อการสร้างพื้นฐาน
ความเข้าใจ และแนวความคิดในการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวล
กฎหมายอาญาของประเทศไทยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย